

ГРОМАДСЬКІ (КОММ'ЮНІТІ) КОЛЕДЖІ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ США

У статті схарактеризовано особливості громадських (комм'юніті) коледжів США як складової системи США. З'ясовано, що громадські (комм'юніті) коледжі зорієнтовані насамперед на задоволення потреб місцевої громади та співпрацю з нею через підготовку кадрів для місцевих організацій і бізнесу. Вони пропонують широкий діапазон освітніх програм підготовки фахівців, які готують безпосередньо до праці на робочому місці та продовження навчання (академічні (associate degree); трудові й професійні (vocational and occupational education) програми; програми у рамках освіти для дорослих (adult education) та неперервної освіти (continuing education), що забезпечують реалізацію концепції «освіти протягом життя» (life-long learning); програми корпоративного навчання для потреб конкретної компанії чи організації тощо); забезпечують корекцію попереднього рівня освіти та, в окремих випадках, повну загальну середню освіту. У статті узагальнено досвід діяльності громадських (комм'юніті) коледжів США крізь призму доцільності його імплементації у вітчизняну освітню практику.

Ключові слова: громадський (комм'юніті) коледж, система освіти США, ступінь асоціата.

© Братко М.В., 2018

Вступ. Трансформаційні процеси у галузі вищої освіти, її модернізація, відповідно до Законів України «Про вищу освіту» (2014) та «Про освіту» (2017), невизначена подальша доля українських коледжів та технікумів, які відповідно до названих документів позбавляються статусу закладів вищої освіти, але за відсутності законодавчої бази для функціонування закладів фахової передвищої освіти не набувають нового, спонукають до вивчення світового досвіду підготовки фахівців у аналогічних закладах. Широкі дискусії про напрями змін у галузі післяшкільної освіти, серед іншого, спричинені необхідністю узгодження підготовки кваліфікованих трудових ресурсів та потреб ринку праці. На нашу думку, ефективність післяшкільної та професійної освіти забезпечує поступальний розвиток суспільства та належну якість життя людей, а вибудовування високотехнологічних виробництв неможливе без кваліфікованих фахівців первинних ланок — робітників, техніків, молодших інженерів. При цьому кваліфікований працівник — це людина, яка повинна мати освіту вищу, ніж загальну середню. Саме тому привертає увагу позитивний досвід діяльності американських громадських (комм'юніті) коледжів. Очевидно, що Україна і США мають різні освітні потенціали, які сформувались відповідно до традицій, культурних та історичних особливостей. Однак американські заклади вищої освіти є визнани-

ми лідерами у сфері стратегічного планування, розвитку стосунків та взаємодії з бізнесом, співпраці з випускниками, управлінні власністю, що спонукає до з'ясування та детального вивчення передумов цього лідерства.

Мета статті. На основі описового, прескриптивного, ретроспективного аналізу феномену громадських (комм'юніті) коледжів США виокремити ті особливості їх діяльності, що становлять підвищений інтерес для вивчення та упровадження у вітчизняну освітню практику. Зокрема, для визначення якісно нового місця вітчизняних коледжів у системі неперервної професійної освіти та процесі підготовки фахівців і професіоналів для різних галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень. Незважаючи на значну кількість публікацій вітчизняних учених, які презентують результати дослідження системи вищої освіти США (С. Бурдіна (система підготовки магістрів управління освітою у закладах вищої освіти, 2008); М. Братко (питання управління освітою, 2015); історія становлення та сучасна соціальна роль комм'юніті (громадських) коледжів США, 2018); Н. Горішна (особливості організації та функціонування післядипломної освіти соціальних працівників, 2015); Л. Кнодель (структура вищої освіти, 2011); І. Литовченко (особливості корпоративної освіти, 2017); В. Лунячек (питання управління освітою, 2008); О. Романовський (підприєм-

ницька діяльність закладів вищої освіти, 2003); О. Тарасова (сучасний стан та пріоритети розвитку вищої освіти, 2011) та ін.), україномовних праць, які висвітлюють феномен громадських (комм'юніті) коледжів, відверто бракує.

На противагу, різні аспекти цього феномену активно досліджують учені США (Р. Бейкер (R. Baker), Т. Бейлі (Th. Bailey), Д. Белл (D. Bell), Д. Брег (D. Bragg), К.С. Грей (K.C. Gray), В.Н. Грубб (W.N. Grubb), Е. Глізер (Ed. Gleazer), С. Дженкінс (S. Jenkins), Дж. Джейкобс (J. Jacobs), К.Дж. Догерті (K.J. Dougherty), Р. Друрі (R. Drury), Дж. Евелін (J. Evelyn), К. Кросс (K. Cross), А. Коен (A. Cohen), А. Кук (A. Cook), Дж. Ратліфф (J. Ratcliffe), М.Л. Сколник (M.L. Skolnik), К. Янг (K. Young), Л. Зверлінд (L. Zwerling) та ін.). Серед публікацій цих авторів привертають увагу роботи R. Baker "The effects of structured transfer pathways in community colleges. Educational Evaluation and Policy Analysis" (2016); K.J. Dougherty, H. Lahr, V.S. Morest, "Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges" (2017); R.L. Drury, "Community Colleges in America: A Historical Perspective. Inquiry", (2003); D. Jenkins, J. Fink, "Tracking Transfer: New Measures of Institutional and State Effectiveness in Helping Community College Students Attain Bachelor's Degrees. Community College Research Center, Teachers College, Columbia University", (2016).

До більш глибокого аналізу наукового доробку зазначених авторів спонукає практичний інтерес обґрунтування системи вітчизняної післяшкільної освіти із певним місцем різних типів освітніх закладів, що диференціюються за програмами, які вони реалізують. Крім того, привертають увагу особливості адміністрування та управління громадськими (комм'юніті) коледжами; їх включення в економіку шляхом швидкого реагування на потреби ринку праці, активної співпраці з роботодавцями, навчання «на випередження»; використання місцевих податків для розвитку тощо.

Виклад основного матеріалу. Оцінюючи можливості реалізації позитивних аспектів досвіду громадських (комм'юніті) коледжів США у вітчизняну освітню практику, вважаємо за необхідне сформулювати основні освітні тренди сьогодення, які, серед іншого, визначають спрямованість реформ та модернізаційних процесів в освітній галузі. Серед цих трендів такі: масовість вищої освіти, що підсилюється імперативом навчанням та перенавчанням протягом усього життя; пошук джерел фінансування вищої освіти («безоплатної освіти не

буває», кошти мають надійти або від держави (за рахунок податків), або роботодавців, або студентів); зростання кількості закладів вищої освіти, що вимагає створення адекватної системи контролю якості освіти, зокрема, з боку незалежних експертів чи експертних бюро та організацій; вплив сучасних ІК-технологій на освітній процес і способи організації взаємодії між закладом освіти та споживачем освітніх послуг; зростання ролі "soft skills" у профілі випускника закладу вищої освіти; інтернаціоналізація освіти завдяки процесам мобільності здобувачів освіти; упровадження результатів сучасних наукових досліджень в освітню практику; навчання на дослідженнях.

Насамперед зауважимо, що завдяки гнучкій, адаптивній, прагматичній системі освіти США зуміли адекватно та ефективно скористатись для розвитку економіки своєю різноманітністю — етнічною, релігійною, територіальною, ментальною. Ця різноманітність вплинула також і на формування варіативності форм та рівнів післяшкільної освіти, різноманітності академічних і професійних програм, що забезпечує умови й можливості для реалізації бажань широкого загалу американських громадян, задоволення потреб суспільства і держави. Для зручності аналізу та характеристики різних закладів післяшкільної освіти запроваджені різні класифікації, серед яких найавторитетнішою є Класифікація установ вищої освіти Карнегі (The Carnegie Classification) (homepage: <http://carnegieclassifications.iu.edu/>). В останній редакції цієї класифікації (2015) особливе місце посіли коледжі, які здійснюють підготовку на рівні associate's degree (Associate's Colleges categories), серед яких виокремлені громадські (комм'юніті) коледжі (community colleges), у яких, за даними Американської асоціації комм'юніті коледжів (American Association of Community Colleges — ААСС), навчається половина всіх студентів США. Цей факт підтверджує наші міркування щодо важливості внеску громадських (комм'юніті) коледжів у підготовку фахівців для економіки США.

Громадські (комм'юніті) коледжі зазвичай готують фахівців для місцевої громади, регіону, у якому вони розташовуються. Це може бути місто або округ. Громадські (комм'юніті) коледжі вже своєю назвою акцентують увагу на приналежність певній спільноті, громаді (англ. community — громада, община, спільнота). Це може бути громада за територіальним принципом — штат, округ, муніципалітет, шкільний округ; релігійним, етнічним, демографічним. Так, наприклад, у штаті Флорида

(Florida), який має добре сформовану систему громадських (комм'юніті) коледжів, таких закладів 28. У штаті Техас (Texas), який має набагато більшу територію, — 59. Вони обслуговують прилеглу до кампуса територію із розрахунку «одна година на машині». Здебільшого абітурієнти вибирають коледжі за географічним принципом — той, що найближче розташований.

У громадських (комм'юніті) коледжах гнучко підходять до організації графіку навчального процесу. Студенти мають можливість навчатись за денною, вечірньою, дистанційними формами; за повною (full) програмою або частиною (part). Коледжі працюють й у вихідні дні. Саме тому їх часто вибирають люди, які поєднують трудову діяльність та навчання. У таких коледжах мають можливість навчатись навіть правопорушники, які відбувають покарання в пенітенціарних центрах. Для багатьох студентів комм'юніті коледжі є плацдармом для більш ґрунтовної освіти, кар'єри, покращання якості життя, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Нижча вартість навчання, ніж у коледжах університету, можливість продовжити навчання в університеті за скороченим терміном, сповідування принципу рівних можливостей для зайнятості та освіти, незалежно від раси, релігії, кольору шкіри, національного походження, віку, статі, сексуальної орієнтації, статусу ветерана чи інвалідності, роблять комм'юніті коледжі привабливими для навчання широких верст населення.

Серед завдань, які декларують громадські (комм'юніті) коледжі — підготовка кваліфікованих трудових ресурсів; надання освіти, співмірної з першим рівнем вищої освіти; підготовка до наступного ступеня вищої освіти; корекція попереднього рівня освіти, поліаспектне збагачення громади. Ці завдання реалізуються через співпрацю із старшою загальноосвітньою школою, університетами, роботодавцями та місцевою владою. Переважна більшість таких коледжів здійснює підготовку фахівців за дворічною програмою та присвоює ступінь асоціата (associate degree), що дає змогу працювати на молодших посадах у відповідній галузі економіки та / або продовжити навчання в університеті за бакалаврською програмою. Якщо в регіоні (окрузі), де функціонує коледж, є потреба у певних фахівцях з освітою бакалавра, а місцеві університети не справляються з їх підготовкою, то громадські (комм'юніті) коледжі здійснюють, за домовленістю з університетами та місцевою владою, підготовку за ступенем бакалавра (bachelor degree). Крім того, ці

коледжі реалізують програму повної загальної середньої освіти й видають документ, що відповідає атестату про повну загальну середню освіту. Часто вони також пропонують «подвійне навчання» чи «подвійну реєстрацію», коли школярі старшої загальноосвітньої школи, які мають належні академічні успіхи, паралельно зі шкільними дисциплінами опановують у коледжі певні навчальні модулі. Такий підхід економить здобувачам освіти і час, і кошти, оскільки за ці модулі студент не сплачує. Їх опанування фінансує федеральний уряд. Крім того, громадські (комм'юніті) коледжі пропонують широкий перелік професійних програм як довгого, так і короткого циклу, які дають змогу здобувачам освіти отримати професійний сертифікат (vocational certificate). Вони тісно співпрацюють з роботодавцями, забезпечуючи перенавчання та підвищення кваліфікації працівників, тим самим долучаючись до освіти дорослих.

Крім того, більшість коледжів пропонує студентам курси успіху (success courses “College 101”) та курси підвищення компетентності (developmental education courses). Перші спрямовані на адаптацію студентів до життя та навчання в коледжі, допомогу у виборі навчальних курсів та кількості кредитів, розвиток навчальних навичок. Типовою формою курсів підвищення компетентності є семестрові курси, спрямовані на вивчення математичної та мовної компетентностей, що конче необхідні для успішного навчання і передбачають заняття протягом 3–5 год. на тиждень (T.R. Bailey, S.S. Jaggars, D. Jenkins, 2015). Часто серед додаткових курсів є курс англійської мови для іноземців, які теж можуть навчатись у таких коледжах. Саме тому, незважаючи на той факт, що інша назва громадських (комм'юніті) коледжів — «дворічні коледжі», навчання в них може тривати до 3–3,5 років.

За даними Дослідницького центру громадських (комм'юніті) коледжів США (Community College research center, CCRC), у 2015 р. за різними програмами у цих закладах, яких налічується близько 1200, навчалось понад 6,2 млн осіб (Community College research center). Близько половини студентів обирає ці коледжі саме завдяки політиці відкритих дверей, доступності, орієнтованості на індивідуальні потреби здобувачів освіти. Науковці з Колумбійського університету К. Догерті (K. J. Dougherty), Х. Лар (H. Lahr) та В. Морест (V. S. Morest) у дослідженні “Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges” визначають соціальну роль і місію комм'юніті коледжів та наголошують, що вони є інститу-

тами масової освіти, масового доступу, відкриті практично для всі охочих. Їх етос — це “the open-door colleges”, тобто доступність для широких верств населення, у тому числі й для малозабезпечених та представників етнічних меншин (Dougherty K.J., Lahr H., Morest V.S., 2017).

Підсумовуючи результати дослідження особливостей громадських (комм'юніті) коледжів США, варто акцентувати увагу на таких їх особливостях, що являють підвищений інтерес для вивчення та упровадження у вітчизняну освітню практику. Громадські (комм'юніті) коледжі є важливою складовою системи вищої освіти США, яка склалась історично, відповідно до поступального розвитку країни. Вони зорієнтовані насамперед на задоволення потреб місцевої громади через підготовку кадрів для місцевих організацій та бізнесу; тісно співпрацюють з місцевою громадою — потенційними студентами та роботодавцями. Як наслідок, освітні програми комм'юніті коледжів адаптовані до потреб місцевого бізнесу, який активно долучається до їх розробки, допомагає в обладнанні навчальних приміщень та лабораторій, сприяє у наданні робочих місць для стажування. Вони часто тісно співпрацюють з університетами штату, що забезпечує належний науковий та методичний супровід освітнього процесу. Пропонують широкий діапазон освітніх послуг — диверсифіковані програми підготовки фахівців, які насамперед готують безпосередньо до праці на робочому місці. Серед яких: академічні (associate degree); трудові та професійні (vocational and occupational education), програми у рамках освіти для дорослих (adult education) та неперервної освіти (continuing education), які реалізують концепцію «освіта протягом життя» (life-long learning), корпоративне навчання для потреб конкретної компанії чи організації. Диплом, який засвідчує виконання академічної програми, може бути двох видів — базовим (terminal associate's degree) та трансферним (transfer associate's degree), що забезпечує продовження навчання за бакалаврськими програмами за скороченим терміном. Більшість громадських (комм'юніті) коледжів займає значну територію, має зручні сучасні будівлі, належну матеріально-технічну базу, обладнані лабораторії, що уможлиблює пропозицію різних за спрямованістю програм (у галузі бізнесу, маркетингу, менеджменту, медицини, охорони здоров'я, біотехнологій, програмування, комп'ютерних наук, підготовки фахівців для невідкладної допомоги, служб пожежної безпеки, поліції тощо). Реалізуючи принципи

гнучкості, відкритості, вільного вибору, доступності, намагаються створювати умови для максимального задоволення потреб студента щодо реалізації власної освітньої траєкторії, пропонуючи гнучкий графік навчання — від неповного дня до занять у вихідні дні, вечірній час та за допомогою різних форм дистанційного навчання, системи консультацій, що дає змогу сформувати більш точне уявлення про майбутній фах та набути відповідних знань і компетентностей. Мають диверсифіковане фінансування (кошти штату, кошти округу, федеральні та місцеві грантові програми, кошти студента, добровільні пожертви — місцевого бізнесу, випускників, просто місцевих громадян). Пропонують нижчу вартість навчання, ніж у чотирьохрічних коледжах.

Однак сьогодні комм'юніті коледжі теж переживають епоху змін, що пов'язана з подоланням проблем, які накопичились за час функціонування. Одна з них — необхідність подолання неспішності здобувачів освіти, що призводить до переривання або й припинення навчання, неотримання диплому. Причини неспішності здобувачів освіти мають об'єктивний характер. Неуспішність, насамперед, пов'язана з низькою базовою предметною підготовкою здобувачів освіти на рівні загальноосвітньої школи, несформованими освітніми навичками, їхньою переобтяженістю обов'язками перед родиною, необхідністю рано заробляти кошти на життя, що спричиняє неналежну увагу до навчання. Крім того, комм'юніті коледжі, прагнучи до масовості освіти, не встигають на належному рівні здійснювати супровід студентів у процесі навчання. Останні губляться серед численних курсів, що пропонуються для вивчення, а експерти-радники часто працюють неповний день і не приділяють належної уваги вирішенню проблем.

Останнім часом громадські (комм'юніті) коледжі мають відчутні проблеми у фінансуванні. Воно є набагато меншим, ніж у державних університетах. Виникають і неузгодженості у питаннях співпраці між комм'юніті коледжами та університетами щодо взаємозв'язків та наступності програм підготовки фахівців за спеціальностями й напрямками.

Нині прийняті політичні та програмні рішення щодо таких стратегій модернізаційних перетворень в організації освітнього процесу в комм'юніті коледжах: перехід до стратегії «керуваних шляхів» (guided pathways, constructing clear pathway) навчання для студентів, що покращать їхню освітню траєкторію, систему підтримки та консультацій; реструктуризація

професійної освіти (restructuring occupational education); перегляд з метою покращення процедур трансферу (revamping transfer articulation); зміна організації в бік вдосконалення курсів вирівнювання навчальних навичок (reshaping developmental education).

Незважаючи на певні інституційні проблеми, які зараз активно вирішують громадські (комм'юніті) коледжі, у підсумку можемо констатувати, що вони є необхідною ланкою в системі «навчання протягом життя». Вони працюють за формулою: Access (Доступність), Quality (Якість), Completion (Завершення). Саме ці заклади освіти забезпечують для мільйонів американських громадян успішний початок трудової кар'єри, роблять доступною вищу освіту, створюють умови для підвищення кваліфікації або перекваліфікації, здобуття нової професії. Більшість експертів дотримується думки про те, що без них неможливо уявити розвиток американської економіки.

На нашу думку, перспективними напрямками реалізації позитивного досвіду американських комм'юніті (громадських) коледжів можуть бути такі. Посилення зв'язків вітчизняних коледжів як закладів, які за новими законодавчими ініціативами представлятимуть фахову передвищу освіту, з місцевою громадою та регіоном, у якому вони розташовані. Причому йдеться не просто про перенесення тягаря фінансування із загального державного бюджету на місцевий, а децентралізацію, що дасть змогу гнучко реагувати на потреби громади в професійній підготовці саме тих фахівців, які необхідні для регіону. Цей процес вимагає нового соціального партнерства, відповідного управління, законодавчого врегулювання потенційних векторів співпраці між органами управління післяшкільною освітою та державними і регіональними організаціями, агенціями, управліннями, які опікуються питаннями соціальної політики, праці, працевлаштування, зайнятості, об'єднаннями роботодавців та профспілок. Доцільно поширювати практику залучення роботодавців до перевірки якості підготовки фахівців не лише на момент отримання документа про освіту, але й при створенні змісту освітніх програм.

Є необхідність у розробленні результативних моніторингових досліджень ринку праці щодо потреб у кадровому забезпеченні різних регіонів та галузей вітчизняної економіки. Вважаємо, що мають право на існування два підходи до формування переліку спеціальностей, за якими готують фахівців у коледжах: потреба ринку праці та бажання тих, хто здобуває

освіту, або їхніх батьків. Однак зауважимо, що фінансування з державного чи місцевого бюджетів має відбуватись лише з тієї підготовки, яка затребувана ринком праці. Крім того, до фінансування підготовки фахівців може долучитись приватний бізнес, як це відбувається в американських комм'юніті коледжах. Не зайвим буде розроблення системи державних грантів та субсидій для успішних студентів.

Партнерство між коледжами та університетами має набути нового змісту. Звичайно, воно повинно включати узгодженість програм підготовки, що забезпечить успішну реалізацію трансферу між коледжами та університетами. Університетам необхідно також відстежувати, наскільки компетентності випускників коледжів відповідають вимогам університетів та роботодавців. Перші можуть на себе взяти також і відповідну підготовку викладацьких кадрів для коледжів, науковий супровід їхньої діяльності, залучення до наукового пошуку та навчання на засадах дослідження, що робить процес навчання більш ефективним. Можливо, доцільною є організація на базі провідних університетів університетських комплексів, дослідницьких центрів для ґрунтовного вивчення діяльності українських коледжів (і не тільки) з метою розроблення та впровадження відповідних управлінських рішень, освітньої політики.

Важливо, щоб вітчизняні коледжі, аналогічно американським комм'юніті коледжам, пропонували широкий перелік сучасних програм навчання з різним терміном та кінцевим документом, що засвідчує відповідну освіту. Цей перелік може змінюватись з року в рік відповідно до потреб ринку. Оскільки світ міняється дуже швидко, вважаємо, що 2-річні, 4-хрічні освітні програми повинні бути більш гнучкими, а отже, більш затребуваними. Насправді, є мало сфер в економіці, до яких варто готуватись, навчаючись за «партою» тривалий час. Майбутнє — за навчанням, яке поєднує теоретичну складову в закладі вищої освіти та практичну в умовах майбутнього робочого місця. В ідеалі корисною буде освіта, яка доцільно поєднує розвиток академічних навичок з професійною та загальною, сприяє формуванню і розвитку “soft skills”, допомагає будувати професійну кар'єру.

Розуміючи, що досвід комм'юніті коледжів вартий вивчення і поширення, у 2014 р. у США була започаткована програма «Адміністрування в системі коледжів у США» (The Community College Administrator Program (CCAP) для країн регіонів світу, які активно реформують освітню галузь. Програма здійснюється Держав-

ним університетом штату Флорида (Florida State University (FSU) та Санта-Фе Коледжем (Santa Fe College (SF) від імені Державного департаменту США (U.S. Department of State), Бюро з питань освіти та культури (Bureau of Educational and Cultural Affairs) та Управління глобальних освітніх програм (Office of Global Educational Programs). Фінансується ця шеститижнева програма навчання для керівників вищої освіти із зарубіжних професійних та технічних навчальних закладів Державним департаментом США (Official site Santa Fe College. Access mode: <https://www.sfcollege.edu/ccap/index>).

Сьогодні ця програма реалізується для країн Південної Америки, Індонезії, Індії, а з 2016 р. — і для України. Вже двічі, у 2016 та 2018 рр., представники різнопрофільних українських коледжів та фахівці Міністерства освіти і науки України змогли вивчати досвід американських колег у рамках програми «Адміністрування в системі коледжів у США (доуніверситетська освіта) для України», в американському варіанті програма має назву «Community College Administrator Program with Participants from Ukraine».

У рамках програми українські освітні менеджери мали змогу ознайомитись з системою освіти у громадських (комм'юніті) коледжах штату Флорида (Florida), зустрітись з політиками, викладачами та студентами, вивчити особливості функціонування комм'юніті коледжів, відвідати коледжі штату Флорида, більш детально ознайомитися з освітньою діяльністю лідерів рейтингу закладів США — Санта-Фе Коледж (Santa Fe College) у місті Гейнсвілл, Ком'юніті Коледж в Таллахассі (Tallahassee Community College), Флоридського Державного Коледжу в Джексонвіллі (Florida Community College at Jacksonville), одного з найбільших коледжів США — Маямі Дейд Коледж (Miami Dade College), Бровард Коледж у Форт-Лодердейлі (Broward Community College) та ін.

Особливу зацікавленість української делегації викликали питання щодо управління, фінансування, через надання якісних освітніх послуг доступу до вищої освіти й співпраці з робото-

давцями та громадою у комм'юніті коледжах Флориди. Під час відвідин США успішно реалізувались основні завданнями програми, а саме:

- дослідження аспектів функціонування коледжів у процесі реформування освіти України;
- обмін досвідом щодо становлення й управління системою коледжів з різними перспективами;
- започаткування співробітництва між українськими коледжами та американськими комм'юніті коледжами;
- вивчення досвіду розширення можливостей для розв'язання питання ефективного управління коледжами;
- вдосконалення процесу розроблення безперервного планування, управління програмами, прийняття рішень у коледжах України згідно з вимогами сьогодення й майбутнього;
- вивчення системи вищої освіти США та поширення досвіду процесу управління та адміністрування американськими коледжами;
- показати унікальні можливості системи комм'юніті коледжів США (за матеріалами офіційного сайту МОН України).

Ці програми обміну освітніми менеджерами стали успішними завдяки їх координаторам — професору (Ph. D.) Вілмі Елізі Фуентес (Wilma Elisa Fuentes), заступнику віце-президента з академічних питань Коледжу Санта Фе (College Santa Fe) та професору (Ph. D.) Джефрі Алану Міллігану (Jeffrey Ayala Milligan), директору Центру міжнародних досліджень у галузі освіти Інституту навчальних систем у Державному університеті штату Флорида (Educational Research and Development for the Learning Systems Institute at Florida State University).

Підсумовуючи, зазначимо, що багатогранна діяльність громадських (комм'юніті) коледжів США, їх поступальний розвиток, гнучке реагування на потреби ринку праці, попит у здобувачів освіти, підходи до розвитку та розбудови потребують більш детального вивчення з метою імплементації успішних аспектів у вітчизняну освітню практику.

ДЖЕРЕЛА

1. *Bailey, T. R., Jaggars, S. S., & Jenkins, D.* (2015). *Redesigning America's Community Colleges*. Harvard University Press.
2. *Baker, R.* (2016). The Effects of Structured Transfer Pathways in Community Colleges. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 38(4), 626-646.
3. *Dougherty, K. J., Lahr, H., & Morest, V. S.* (2017). *Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges*.
4. *Drury, R. L.* (2003). Community Colleges in America: A Historical Perspective. *Inquiry*, 8(1), n1.

5. Jenkins, D., & Fink, J. (2016). Tracking Transfer: New Measures of Institutional and State Effectiveness in Helping Community College Students Attain Bachelor's Degrees. Community College Research Center, Teachers College, Columbia University.
6. Ratcliff, J. L. (1994). Seven Streams in the Historical Development of the Modern American Community College. A handbook on the community college in America: Its history, mission, and management, 3–16.
7. Scherer, T.D., Anson, M.L. (2014). Community Colleges and Access Affect: why open admissions suppresses achievement. New York, NY: Palgrave MacMillan. DOI: 10.1057/9781137331007.
8. Sydow, D., & Alfred, R. L. (2012). Re-visioning Community Colleges: Positioning for innovation. Rowman & Littlefield Publishers.
9. Братко М.В. Історія становлення та сучасна соціальна роль комм'юніті (громадських коледжів) США. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 1–2 (20–21). С. 200–268. URL: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/issue/view/21> (Bratko M.V. The history of formation and the present social role community colleges USA.)
10. Official site Santa Fe College. URL: <https://www.sfcollege.edu/ccap/index>

REFERENCES

1. Bailey, T. R., Jaggars, S. S., & Jenkins, D. (2015). Redesigning America's Community Colleges. Harvard University Press.
2. Baker, R. (2016). The Effects of Structured Transfer Pathways in Community Colleges. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 38(4), 626–646 p.
3. Dougherty, K. J., Lahr, H., & Morest, V. S. (2017). Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges.
4. Drury, R. L. (2003). Community Colleges in America: A Historical Perspective. *Inquiry*, 8(1), n1.
5. Jenkins, D., & Fink, J. (2016). Tracking Transfer: New Measures of Institutional and State Effectiveness in Helping Community College Students Attain Bachelor's Degrees. Community College Research Center, Teachers College, Columbia University.
6. Ratcliff, J. L. (1994). Seven Streams in the Historical Development of the Modern American Community College. A handbook on the community college in America: Its history, mission, and management, 3–16.
7. Scherer, T.D., Anson, M.L. (2014). Community Colleges and Access Affect: why open admissions suppresses achievement. New York, NY: Palgrave MacMillan. DOI: 10.1057/9781137331007.
8. Sydow, D., & Alfred, R. L. (2012). Re-visioning Community Colleges: Positioning for innovation. Rowman & Littlefield Publishers.
9. Bratko, M. V. (2018). Istoriiia stanovlennia ta suchasna sotsialna rol kommiuniti (hromadskykh koledzhiv) SSHA [The History of Formation and the Present Social Role Community Colleges in USA.] *Osvitohichnyi dyskurs*, № 1–2 (20–21), pp. 200–268 (in Ukrainian). <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/issue/view/21>
10. Official site Santa Fe College. <https://www.sfcollege.edu/ccap/index>

Братко М.В.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ (КОММЬЮНИТИ) КОЛЛЕДЖИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ США

В статье охарактеризованы особенности общественных (коммьюнити) колледжей США как составляющей системы США. Выяснено, что общественные (коммьюнити) колледжи ориентированы прежде всего на удовлетворение потребностей местного сообщества и сотрудничество с ним, обеспечивая подготовку кадров для местных организаций и бизнеса. Они предлагают широкий диапазон образовательных программ подготовки специалистов, которые готовят непосредственно к работе на рабочем месте и продолжения обучения (академические (associate degree) трудовые и профессиональные (vocational and occupational education) программы; программы в рамках образования для взрослых (adult education) и непрерывного образования (continuing education), обеспечивающие реализацию концепции «образование на протяжении жизни» (life-long learning); программы корпоративного обучения для нужд конкретной компании или организации и т.п.); обеспечивают коррекцию предыдущего уровня образования и, в отдельных случаях, полное общее среднее образование. В статье обобщен опыт деятельности общественных (коммьюнити) колледжей США сквозь призму целесообразности его имплементации в отечественную образовательную практику.

Ключевые слова: общественный (коммьюнити) колледж, система образования США, степень

асоціата.

M. Bratko

PUBLIC (COMMUNITY) COLLEGES AS A COMPONENT OF HIGHER EDUCATION SYSTEMS IN THE USA

The article describes the features of public (community) US colleges as a part of the US system. This reference provides some aspects of the community college in America.

The mission of America's community colleges is focused on three areas of commitment: access, responsiveness to community need, and equity. It is found that US community colleges are focused primarily on meeting the needs of the local community and cooperation with it, providing training for local organizations and businesses. They offer a wide range of educational programs for the training specialists who are prepared directly for work in the workplace and continuing education (academic (associate degree), labor and vocational (vocational and occupational education) programs; programs in adult education and continuing education, ensuring the implementation of the concept of "life-long learning" corporate training programs for the needs of a particular company or organization, etc.), as well as providing correction a previous level of education and, in some cases, providing a complete secondary education.

Community colleges in the United States have a considerable popularity, which is growing every year. Community colleges serve the region where they are located, usually a city and district. College students often study in various forms of education (day, evening, distance form) and have the opportunity to work during the day.

The commitment to access is exemplified by the open admissions policies of community colleges and the multiple ways colleges remove financial, physical, and academic barriers to entry. That access has resulted in entry into higher education by first generation, low-income, minorities, dropouts, working adults, and others who lacked the financial, academic, time, or location means to participate in traditional higher education systems.

The author summarizes the experience of public (community) US colleges through the prism of the feasibility of its implementation in the domestic educational practice. A special interest of educational manager of Ukrainian colleges is paid on issues concerning governance, financing, access into higher education and cooperation with employers at community colleges. This article will be valued by everyone interested in the past, present, and future of the community college in America.

Key words: *community college, US education system, associate degree.*

Стаття надійшла до редакції 13.11.2018.

Прийнято до друку 20.11.2018.